

ตัวชี้วัดที่ 3.12 ร้อยละของเด็กอายุครบ 12 เดือน มีภาวะโลหิตจาง

รอบ 5 เดือนแรก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ระดับ 1

1.2 ผลการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัด

- กลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กลุ่มส่งเสริมโภชนาการด้านวิตามินและแร่ธาตุ สำนักโภชนาการ ดำเนินโครงการควบคุมและป้องกันภาวะโลหิตจาง มาอย่างต่อเนื่อง โดยผลักดันนโยบายเสริมธาตุเหล็กให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยง โดยประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับบริการจ่ายยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิก ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงหลังคลอดบุตร 6 เดือน ยาน้ำเสริมธาตุเหล็กในเด็กอายุ 6 เดือนถึง 5 ปี ยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กในเด็กวัยเรียนอายุ 6 – 12 ปี ยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กและกรดโฟลิกในหญิงวัยเจริญพันธุ์อายุ 13 – 45 ปี ภายใต้ชุดสิทธิประโยชน์ของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ฉ.10) อีกทั้งเน้นให้ความรู้ด้านโภชนาการในการเลือกบริโภคอาหารที่เป็นแหล่งของธาตุเหล็ก

โดยปีงบประมาณ พ.ศ.2569 กรมอนามัยรับนโยบาย Quick win 4เดือนเห็นผล ในประเด็น Our Children Our Future (3N = Nature/Nutrition/Nurturing) “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก” ให้เร่งรัดเพิ่มอัตราการคัดกรองภาวะโลหิตจางในเด็ก 6 – 12 เดือน และร้อยละการได้รับยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก โดยวิเคราะห์กลุ่มผู้รับบริการ (Customer) และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ดังนี้

ผู้รับบริการ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
1. เด็กปฐมวัย 2. พ่อแม่/ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย 3. คลินิกเด็กสุขภาพดี (WCC) 4. ผู้บริหารกรมอนามัย 5. ศูนย์อนามัยที่ 1 – 12 6. สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง 7. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 8. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	1. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านโลหิตวิทยาจากสถาบันการศึกษา 3. ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย 4. สมาคมโภชนาการเด็กแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 5. สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ 6. ผู้บริหารและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกิจส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย เช่น กรมการแพทย์ กรม

9. โรงพยาบาลศูนย์, โรงพยาบาลทั่วไป, โรงพยาบาลชุมชน, โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล	สนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์
10. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	

● ความต้องการ/ ความคาดหวัง

กลุ่มส่งเสริมโภชนาการด้านวิตามินและแร่ธาตุ สำนักโภชนาการ ได้สำรวจความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้รับบริการ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมหรืองานกิจกรรมต่างๆ โดยจุดเริ่มต้นจากการจัดงานพิธีเปิดตัวโครงการ “เด็กฉลาดสร้างได้ตั้งแต่แรกเกิด” เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2568 โดยมี นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข พร้อมด้วย นายแพทย์พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช เลขาธิการนายกรัฐมนตรี Mr. Mark Landry รักษาการผู้อำนวยการอนามัยโลก (WHO) ประจำประเทศไทย นางนภัทร พิศาลบุตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การยูนิเซฟประเทศไทย ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ผู้บริหารกรมอนามัย ร่วมงาน ณ บริเวณโถงชั้นล่าง อาคาร 3 ชั้น 1 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ส่วนหลัก ได้แก่ เริ่มที่แม่ ฉลาดที่ลูก, เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก, สร้างรากฐานพัฒนาการเป็นเลิศ และ อ่านแต่เล็ก เด็กฉลาด เพื่อมุ่งหวังแก้ไขอัตราการเกิดของเด็กที่ลดลง และความท้าทายเรื่องคุณภาพของประชากร

จึงนำไปสู่การขับเคลื่อนต่อระดับกรม กอง สำนักสู่การปฏิบัติระดับพื้นที่ โดยสำนักโภชนาการได้จัดประชุมชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนโครงการเด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็กระดับพื้นที่ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2568 นำไปสู่การจัดทำโครงการวิจัยในระดับประเทศต่อไป การประชุมชี้แจงแผนการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของการรณรงค์การควบคุมและป้องกันการขาดธาตุเหล็กเชิงรุกในเด็กปฐมวัย และสาธิตการคัดกรองความเสี่ยงภาวะโลหิตจางด้วยเครื่อง Masimo เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2568 การประชุมชี้แจงแบบสอบถามงานวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของการรณรงค์การควบคุมและป้องกันการขาดธาตุเหล็กเชิงรุกในเด็กปฐมวัย (Effectiveness of a Proactive Campaign for the Control and Prevention of Iron Deficiency in Early Childhood) เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2568 การประชุม “สานพลังขับเคลื่อนงานโภชนาการทั่วไทย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569” เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2568 การร่วมประชุมชี้แจงแนวทางปฏิบัติในการขอรับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุข สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และสิทธิอื่น สิ่งที่เปลี่ยนแปลงปีงบประมาณ 2569 (สปสช.) เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2568 รวมทั้งการร่วมเป็นวิทยากรบรรยายในการประชุมเชิงปฏิบัติการป้องกันและควบคุมภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย เขตสุขภาพที่ 1, 3, 4, 8, 11 พบความต้องการ/ความคาดหวัง ดังนี้

- 1) มีความต้องการสื่อองค์ความรู้ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ Roll up เกี่ยวกับภาวะโลหิตจางในเด็ก เพื่อใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ในระดับพื้นที่หรือการออกภาคสนาม เนื่องจากบางพื้นที่ไม่สะดวกต่อการใช้อินเทอร์เน็ต
- 2) พื้นที่ต้องการให้มีแนวปฏิบัติ หรือ Flow ขั้นตอนในการควบคุมและป้องกันภาวะโลหิตจาง ที่ชัดเจนจากส่วนกลาง เช่น แนวทางการคัดกรองภาวะโลหิตจาง/ธาลัสซีเมีย และแนวทางการจ่ายยาเสริมธาตุเหล็กตามชุดสิทธิประโยชน์
- 3) คาดหวังให้มีการพัฒนาระบบเฝ้าระวังตัวชี้วัดด้านภาวะโลหิตจางและการจ่ายยาเสริมธาตุเหล็กในระบบ Health Data Center ในเงื่อนไขการประมวลผล เพื่อให้ข้อมูลใกล้เคียงกับสถานการณ์ความเป็นจริงมากที่สุด

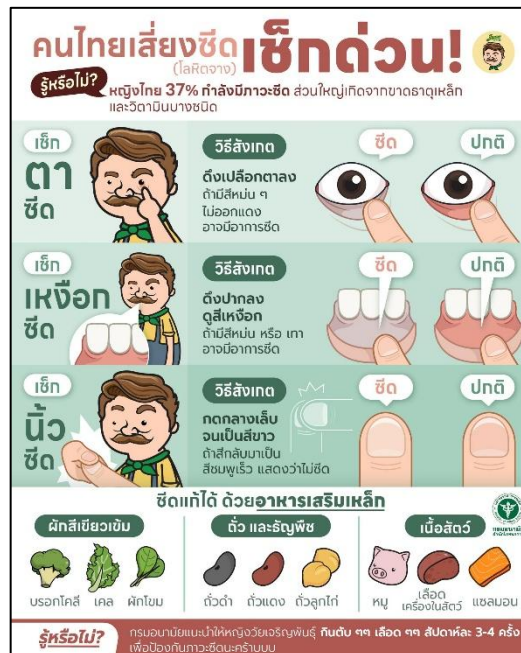
● ความผูกพัน

- 1) กลุ่มผู้รับบริการ สำนักโภชนาการมีช่องทางสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก และบุคลากรสาธารณสุขผ่านไลน์กลุ่ม (Group Line) โครงการโลหิตจาง, CoP ยาเสริมธาตุเหล็ก, เครือข่ายกินดีทั่วไทย และ Line OA สำนักโภชนาการ เป็นประจำ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแผนการดำเนินงานให้เข้าใจเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเผยแพร่ผลงานระหว่างหน่วยงาน ผ่านเฟซบุ๊กสาวไทยแถมแดง และเฟซบุ๊กสำนักโภชนาการ (Facebook Fanpage)
- 2) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำนักโภชนาการประสานงานและสื่อสารร่วมกันผ่านการประชุม ประชุมเชิงปฏิบัติการ งานรณรงค์ งานพิธีลงนามตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น
- 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำนักโภชนาการ ได้ความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชน ในการร่วมการสื่อสารรณรงค์แคมเปญ “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก” เช่น เพจให้ความรู้ของ Jones Salad, บริษัท มาหาหมอ ไลน์ 9 อย่างเพื่อสร้างลูก, บริษัท ดานอน ในการยืมเครื่องมือคัดกรองความเสี่ยงภาวะโลหิตจางโดยการหมิ่นนิ้ว โดยไม่ต้องเจาะเลือด เพื่อกระตุ้นผู้ปกครองถึงความสำคัญของการคัดกรองภาวะโลหิตจางในเด็กปฐมวัย

- ความพึงพอใจ/ ความไม่พึงพอใจ

จากผลการรับฟังเสียงสะท้อนความพึงพอใจของการนำเสนอความรู้ คู่มือการดำเนินงานและ สื่อ VDO ไปใช้ ผ่านการสื่อสารจากเวทีประชุมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในเด็กปฐมวัย ดังนี้

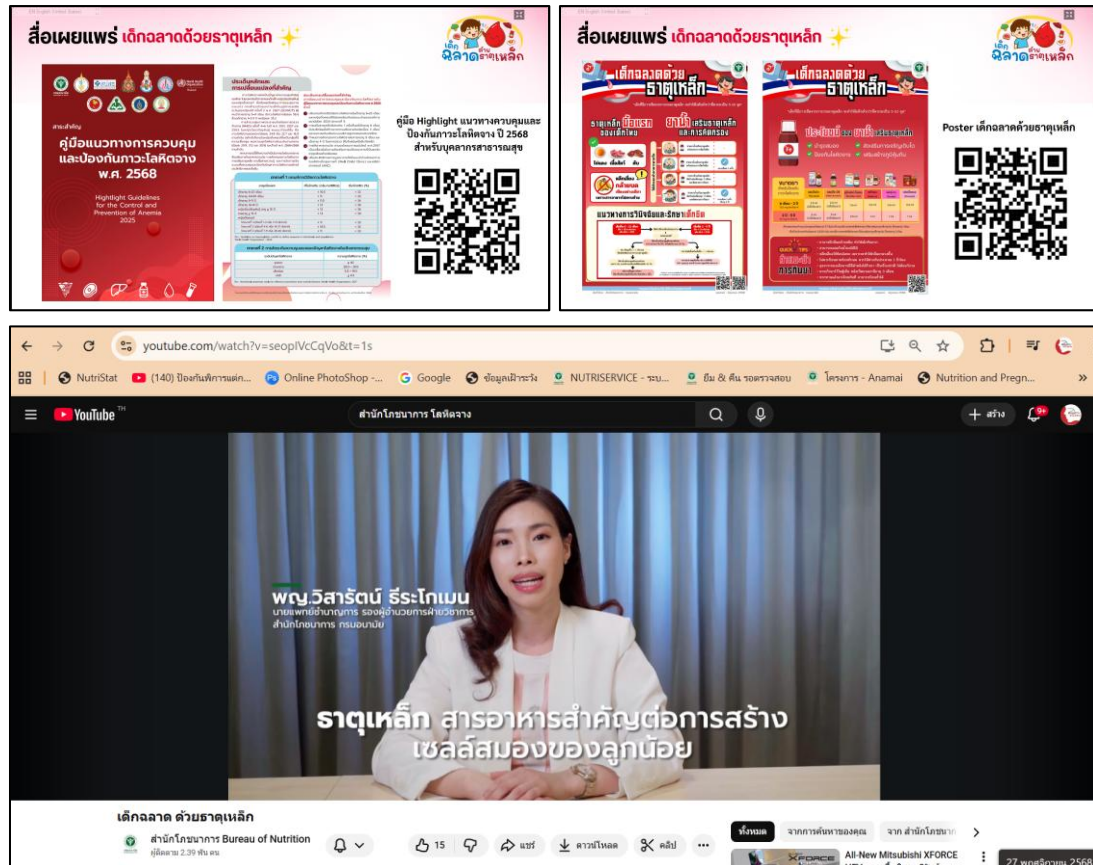
- 1) Infographic เรื่องซีด เช็กด่วน โปสโดยเพจ Jones Salad ผ่านทุกแพลตฟอร์ม มียอดการกดไลค์แสดงความพึงพอใจต่อสื่อ มากกว่า 31,552 Like และกดแชร์กว่า 2,185 ครั้ง

- 2) แบบสอบถามโครงการรณรงค์ “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก” เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ปกครองเกี่ยวกับการป้องกันภาวะโลหิตจาง จากการขาดธาตุเหล็กในเด็กอายุ 0-5 ปี พบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่เข้าใจง่ายของสื่อรณรงค์โครงการ “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก” ร้อยละ 95.2 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 620 คน

- 3) โปสเตอร์, แผ่นพับ, VDO เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก เพื่อใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้งแบบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ มีผู้เข้าถึงองค์ความรู้กว่า 35,000 คน ประเด็นที่พึงพอใจ ได้แก่ รูปแบบที่ง่ายต่อการใช้งาน เนื้อหาเข้าใจง่าย เข้าถึงง่าย

ความไม่พึงพอใจ : จำนวนสื่อสิ่งพิมพ์ที่สนับสนุนให้แต่ละเขตสุขภาพ ไม่เพียงพอกับความต้องการของพื้นที่

● ข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ

- 1) ควรมีการอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการเฝ้าระวังภาวะโลหิตจาง เช่น ความรู้เกี่ยวกับภาวะ/โรค ผลกระทบต่อสุขภาพในระยะสั้นและระยะยาว วิธีการป้องกัน วิธีการคัดกรอง วิธีการจ่ายยาเสริมธาตุเหล็ก เทคนิคการป้อนยาน้ำในเด็ก เป็นต้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่มีองค์ความรู้ที่ถูกต้องและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน
- 2) ควรเพิ่มการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ความรู้ ผ่าน Social Media ต่างๆ โดยปรับรูปแบบสื่อที่น่าสนใจ สั้นกระชับ ดึงดูดคนดูได้ หรือการสร้างกระแสนานรณรงค์ต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยได้มากขึ้น

- 3) อาจเพิ่มการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการให้บริการคัดกรองภาวะโลหิตจางในเด็ก เช่น การนัดวันรับบริการเป็นวันเดียวกันกับที่มารับวัคซีน หรือการบริหารจัดการปริมาณยาน้ำเสริมธาตุเหล็กเชิงป้องกันให้เพียงพอต่อจำนวนเด็กที่มีรับบริการใน Well Child Clinic
- 4) ควรมีการสร้างร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการและผลักดันเป็นนโยบายการป้องกันภาวะโลหิตจางระหว่างกระทรวง
- 5) การเสนอชุดบริการการคัดกรองและการจ่ายยาน้ำ เข้าสู่รูปแบบการจ่ายรายบริการ (PP Fee-schedule) ของชุดสิทธิประโยชน์ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือหน่วยบริการที่ขึ้นทะเบียนกับ สปสช. สามารถบริหารจัดการได้ง่ายขึ้น